

Børne- og socialminister Mai Mercados talepapir

Anledning	Besvarelse af SOU samrådsspørgsmål R om hjælp til borgere med behov for overvågning
Dato / tid	19-06-2018 kl. 15.30-16.30
Talens varighed	10 minutter
Sted	Social-, Indenrigs- og Børneudvalget

Samrådsspørgsmål R stillet af Karina Adsbøl (DF) og Kirsten Normann

Andersen (SF):

”Hvordan vil ministeren sikre, at hjemmeboende borgere, som grundet deres funktionsnedsættelse ikke er i stand til at tage vare på sig selv, og som derfor har behov for overvågning, fordi de f.eks. lider af epilepsi eller får andre former for anfald, får den hjælp, som de har behov for?”

Det talte ord gælder

[Indledning]

Tak for invitationen til dette samråd, som handler om problematikken om hjælp til borgere i eget hjem med behov for overvågning.

I spørgsmålet bliver jeg spurgt om, hvordan jeg vil sikre, at hjemmeboende borgere, som ikke er i stand til at tage vare på sig selv, og som har behov for overvågning, får den hjælp, de har behov for.

Jeg er glad for, at vi med det spørgsmål - som jeg godt kan forstå, spørger gerne vil have svar på - får lejlighed til at få en god og konstruktiv debat om overvågningsproblematikken. For det er en problematik, som jeg tager meget alvorligt.

Vi taler nemlig om en gruppe af borgere, der har så omfattende funktionsnedsættelser, at de har brug for hjælp til alt i deres hverdag – f.eks. til personlig hygiejne, spisning, toiletbesøg og praktisk hjælp, og desuden har de også behov for hjælp ved f.eks. et epileptisk anfald eller fejlsynkning.

Samtidig er denne gruppe af borgere også kendetegnet ved, at de på grund af deres funktionsnedsættelse ikke er i stand til at tage vare på sig selv, f.eks. fordi de har udviklingshæmning.

Og så skal vi ikke glemme, at disse borgere har nogle engagerede og ansvarfulde pårørende, der til daglig yder en stor indsats for at passe og pleje deres familiemedlem, og som også har brug for, at der ydes den fornødne hjælp.

Derfor kan jeg også godt sætte mig ind i den frustration, som man må opleve, hvis kommunen pludselig giver sig til at reducere hjælpen med henvisning til, at de ikke har adgang til at yde hjælp i form af overvågning.

[Ikke hjemmel til overvågning]

Det er kommunens ansvar at sikre, at borgerne får den hjælp og støtte, der modsvarer deres behov. Men det skal naturligvis ske inden for lovgivningens rammer.

Den type hjælp, der som oftest gives til de borgere, vi taler om her på samrådet i dag, er kontant tilskud til ansættelse af hjælpere efter servicelovens § 95, stk. 3.

Det er den hjælperordning i serviceloven, hvor f.eks. borgerens forældre eller ægtefælle får et kontant tilskud til at ansætte hjælpere, som så yder den personlige pleje og den praktiske hjælp til borgeren i hverdagen.

Det er en ordning, der træder i stedet for hjemmehjælp leveret af kommunen. Og fastsættelsen af antallet af timer af hjælp i den enkelte ordning tager derfor også afsæt i de kommunale kvalitetsstandarder for netop hjemmehjælpen.

Når det er sagt, så skal hjælpen til den enkelte borger selvfølgelig udmåles sådan, at borgerens samlede behov for hjælp er dækket og kan tilgodeses.

Og lad mig så slå fast, at der aldrig – hverken før eller efter landsretsdommen fra 2015 – har været hjemmel i servicelovens § 95 til at yde overvågning som en del af den samlede hjælp.

Kommunerne kan altså ikke lovligt udmåle timer til overvågning i en ordning efter servicelovens § 95, stk. 3, og det kunne de heller ikke før 2015.

Det betyder dog ikke, at serviceloven ikke giver mulighed for, at borgere kan blive overvåget f.eks. om natten.

Borgere med omfattende behov for hjælp og støtte og overvågning, kan få en BPA ordning efter servicelovens § 96. Dette kræver dog, at borgeren kan fungere som arbejdsleder for sine hjælpere. Men den gruppe af borgere, som vi snakker om i dag, er netop ikke i stand til at varetage en sådan ledelsesfunktion.

For de borgere, der har omfattende behov for hjælp og støtte og overvågning, men som ikke selv er i stand til at påtage sig de opgaver, der følger med en BPA ordning, vil et specialiseret botilbud med døgnbemanding kunne dække borgeren behov.

Hvad der er den rette løsning for den enkelte borger vil bero på en konkret vurdering, og det er kommunens ansvar at træffe afgørelse i samarbejde med borgeren og dennes pårørende.

[Det er forsøgt at finde en løsning]

Som jeg også indledte med at sige, så tager jeg problematikken om overvågning meget alvorligt, for det har stor betydning for den gruppe af borgere med massiv brug for hjælp i hverdagen.

Det er også grunden til, at jeg hen over sommeren sidste år fik lavet en undersøgelse for at få afdækket konsekvenserne, herunder også de økonomiske, ved to mulige måder at give overvågning på til borgere, der får hjælp efter servicelovens § 95, stk. 3.

Den ene mulighed handler om, at borgere, der i forvejen har en ordning efter § 95, stk. 3, kan få udmålt timer til overvågning som en del af den samlede hjælp.

Den anden mulighed indebærer, at alle borgere, der har en sådan funktionsnedsættelse, at de falder ind under personkredsen for en § 95, stk. 3-ordning, kan få udmålt hjælp til overvågning, også selv om de ikke har ordningen i forvejen.

Samtidig har ministeriet løbende været i dialog med KL og har drøftet mulige løsninger.

Konklusionen efter dette arbejde blev dog, at der ikke vil kunne findes en løsning på overvågningsproblematikken uden, at det vil betyde store ekstra udgifter for det offentlige.

Og vi taler her om udgifter på minimum 80-90 mio. kr. om året, hvis vi vælger den billigste løsningsmulighed, som er den første, jeg nævnte.

Den anden løsningsmulighed, som er væsentligt dyrere, vil koste i størrelsesordenen 220-250 mio. kr. årligt.

Jeg vil ikke lægge skjul på, at jeg synes, at denne situation er meget ærgerlig, men jeg ser mig desværre ikke i stand til at anvise midlerne til at dække så omfattende udgifter.

[Kommunerne skal udmåle tilstrækkeligt rummelig hjælp]

Når det så er sagt, er det vigtigt for mig at understrege, at kommunerne, når de udmåler hjælp efter servicelovens § 95, stk. 3, skal holde sig formålet med denne type hjælp for øje.

Det samme gælder selvsagt, hvis en kommune overvejer at reducere den tidligere udmålte hjælp i en sådan ordning.

Udmålingen af hjælp skal nemlig være tilstrækkeligt rummelig til at sikre fleksibiliteten i ordningen.

Det skal ses i lyset af det overordnede formål med § 95-hjælperordningen, som er at yde en helhedsorienteret og sammenhængende hjælp, der tager udgangspunkt i borgerens selvbestemmelse, og som dermed kan tilpasses den enkeltes ønsker og behov.

Kommunens kvalitetsstandarder for hjemmehjælp kan godt danne grundlag for timeudmålingen, men der skal samtidig tages højde for borgerens samlede hjælpebehov.

Hvis man som forældre eller ægtefælle til en borger med en ordning efter servicelovens § 95, stk. 3, oplever, at kommunen ikke tager tilstrækkeligt hensyn til borgerens individuelle og samlede hjælpebehov ved udmålingen af hjælpen, må man sammen med borgeren benytte klageadgangen til Ankestyrelsen.

[Afrunding]

Til sidst vil jeg lige opsummere, at der aldrig har været hjemmel i servicelovens § 95 til at yde overvågning som en del af den samlede hjælp.

Kommunerne har derfor aldrig kunnet give timer til overvågning i ordninger efter § 95, stk. 3.

Men kommunerne har naturligvis ansvaret for at sikre, at borgere med funktionsnedsættelse, som ikke er i stand til at tage vare på sig selv, får den hjælp, som modsvarer deres samlede hjælpebehov, uanset om borgernes behov så dækkes bedst i en ordning efter servicelovens § 95 eller i et botilbud.

Jeg går også ud fra, at kommunerne ved timeudmålingen og ved overvejelser om reduktion af hjælpen påtager sig dette ansvar og samtidig sikrer rummeligheden i den enkelte ordning efter servicelovens § 95, stk. 3.

Hvis det ikke sker, og man mener, at kommunen ikke tager højde for borgerens individuelle og samlede hjælpebehov, kan man klage til Ankestyrelsen.

Tak for ordet.